

SELVITTÄJÄN ASEMA JA TEHTÄVÄT

SISÄLTÖ:

1	YLEISTÄ	3
2	SELVITTÄJÄN KELPOISUUS	5
2.1	LAINSÄÄDÄNTÖ.....	5
2.2	ESTEETTÖMYYS.....	5
2.3	AMMATTITAITO JA MUUT VALMIUDET.....	7
2.4	VASTUUVAKUUTUS.....	7
3	SELVITTÄJÄN OIKEUDET	8
3.1	TIEOJENSAANTIOIKEUS.....	8
3.2	OSALLISTUMISOIKEUS.....	8
3.3	OIKEUS KÄYTTÄÄ ASIANTUNTIJOITA.....	8
4	YHTEISTOIMINTA ASIAAN OSALLISTEN JA TUOMIOISTUIMEN KANSSA	9
4.1	LAINSÄÄDÄNTÖ.....	9
4.2	VELKOJATOIMIKUNTA.....	10
4.3	YHTEISTOIMINTA VELKOJEN KANSSA, KUN VELKOJATOIMIKUNTA EI OLE.....	11
4.4	YHTEISTOIMINTA VELALLISEN KANSSA.....	12
4.5	VELALLISEN MÄÄRÄYSVALLAN RAJOITUKSET.....	13
4.6	VELALLISEN TIEOJENANTO- JA MYÖTÄVAIKUTUSVELVOLLISUUS.....	13
4.7	TOIMINTA TUOMIOISTUIMEN KANSSA.....	14
5	PERUSSELVITYKSEN LAATIMINEN	15
5.1	YLEISTÄ.....	15
5.2	PERUSSELVITYKSEN SISÄLTÖ.....	16
5.3	PERUSSELVITYKSEN JAKELU.....	19
6	YRITYSTOIMINNAN SEURANTA JA TARKASTAMINEN	20
6.1	YLEISTÄ.....	20
6.2	TALOUDELLISEN TILANTEEN SEURANTA.....	20
6.3	TOIMINNAN TARKASTAMINEN.....	21
6.4	MENETTELYN JATKAMISEDELITYSTEN ARVIOINTI.....	22
7	SANEERAUSOHJELMAEHDOTUKSEN LAATIMINEN	22
7.1	OHJELMAEHDOTUKSEN LAATIMINEN.....	22
7.2	OHJELMAEHDOTUKSEN SISÄLTÖ.....	23
8	OIKEUS- JA SOPIMUSASIOIDEN HOITAMINEN	26
8.1	VELALLISEN OIKEUDENKÄYNTIEN HOITAMINEN JA PUHEVALLAN KÄYTTÄMINEN.....	26
8.2	SELVITTÄJÄN TEHTÄVÄSTÄ AIHEUTUVA ESTEELLISYYS.....	26
9	SELVITTÄJÄN PALKKIO JA SANEERAUSKUSTANNUKSET	27
9.1	YLEISTÄ.....	27
9.2	SELVITTÄJÄN PALKKIO.....	27
9.3	SANEERAUSKUSTANNUKSET.....	28
9.4	SELVITTÄJÄN PALKKION JA KUSTANNUSTEN KORVAUKSEN MÄÄRÄN VAHVISTAMINEN.....	28
10	SALASSAPITOVOLVOLLISUUS JA TIEDOTTAMINEN	29
10.1	YLEISTÄ.....	29
10.2	YSL:SSÄ SÄÄDETTY SALASSAPITOVOLVOLLISUUS.....	29
10.3	OIKEUDENKÄYNNIN JA OIKEUDENKÄYNTIASIAKIRJOJEN JULKISUUTTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET.....	29
10.4	MUU LAINSÄÄDÄNTÖ.....	31

10.6	TIEDOTTAMINEN	32
11	SELVITTÄJÄN TEHTÄVÄN PÄÄTTYMINEN	32

Liite Äänestyslausuma

1 YLEISTÄ

Yrityssaneerauksen tarkoituksena on yritystoiminnan tervehdyttäminen niissä tapauksissa, joissa velallisen toiminta on jatkamiskelpoista. Yrityssaneeraus ei ole tarkoitettu pelkästään velallisen velkojen järjestelyä tai velallisen omaisuuden realisointia varten. Saneerausmenettelystä säädetään yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993, jäljempänä YSL) ja yrityksen saneerauksesta annetussa asetuksessa (55/1993, jäljempänä YSA).

Selvittäjällä on keskeinen rooli saneerausmenettelyssä. Selvittäjän tehtävänä on selvittää mahdollisuudet yritystoiminnan tervehdyttämiseen, hakea aktiivisesti ratkaisuja yritystoiminnan ongelmiin ja laatia yritykselle saneerausohjelma.

Selvittäjä määrätään saneerausmenettelyn aloittamisesta päätettäessä (ks. YSL 83.1 §). Selvittäjän tehtävä päättyy normaalisti saneerausohjelman vahvistamiseen, jollei saneerausmenettely lakkaa sitä ennen. Selvittäjän tehtävä jatkuu kuitenkin saneerausmenettelyn lakkaamisen jälkeenkin kesken jääneiden toimenpiteiden loppuun saattamiseksi (ks. YSL 8.5 §).

Selvittäjän tärkeimpiin tehtäviin kuuluu (YSL 8.1 §):

- 1 laatia heti menettelyn alettua selvitys velallisen varoista, veloista ja muista sitoumuksista sekä velallisen taloudelliseen asemaan ja sen odotettavissa olevaan kehitykseen vaikuttavista seikoista (jäljempänä *perus selvitys*);
- 2 seurata ja valvoa velallisen toimintaa menettelyn aikana;
- 3 huolehtia tarpeellisessa laajuudessa velallisen ennen menettelyn alkamista harjoittaman toiminnan tarkastuksesta;
- 4 vaatia tarvittaessa velallisen tekemien oikeustointen peräyttämistä, käyttää velallisen puhevaltaa oikeudenkäynneissä ja vastaanottaa tiedoksiantoja (ks. YSL 36, 37 ja 31 §);
- 5 huolehtia saneerausohjelmaehdotuksen laatimisesta;
- 6 huolehtia saneerausmenettelyyn liittyvistä tiedoksiantotehtävistä;
- 7 vaatia saneerausmenettelyn lakkaamista keskeyttämisperusteen ilmetessä; ja
- 8 antaa tietoa velkojille ja tässä tarkoituksessa muun muassa kutsua velkojatoimikunta koolle (YSL 84.3 §).

Selvittäjän tiedoksiantotehtäviin kuuluu ilmoittaa menettelyn aloittamisesta ja lakkaamisesta:

- velkojille, takaajille, kanssavelallisille ja vakuuden asettajille sekä vähintään 50 työntekijän yrityksissä työvoima- ja elinkeinokeskukselle (YSL 71.3 §),
- asianomaiselle rekisterinpitäjälle, jos velallisella on kirjaamiskelpoista omaisuutta (YSA 8.2 §),
- Patenti- ja rekisterihallitukselle sekä ulosottoviranomaiselle, jos tuomioistuin niin määrää (YSA 5 ja 7 §).

Selvittäjälle kuuluu menettelyn aloittamiseen ja saneerausohjelmaehdotuksen käsittelyyn liittyviä tiedoksiantotehtäviä (ks. jakso 4.7).

Menettelyn aikana selvittäjä voi päättää tiettyjen velkojen maksamisesta. Selvittäjä voi muun muassa:

- kieltää riitaisten työsuhdesaatavien maksun (YSL 18.2 § 1 k),
- päättää määrältään vähäisten velkojen maksamisesta (YSL 18.2 § 4 k),
- päättää luotollisen maksuliikennetilin käytöstä (YSL 18.2 § 5 k),
- irtisanoa vakuusvelkaa koskevan sitoumuksen velan ennenaikaiseksi maksamiseksi (YSL 26 §).

Menettelyn aikana otettavalle uudelle luotolle selvittäjä voi vaatia etuoikeutta (YSL 34 §).

Erillistäytäntöönpanoon liittyen selvittäjä voi vaatia ulosmitattujen varojen luovuttamista (YSL 21.1 §). Selvittäjän tehtävänä on ottaa haltuunsa velalliselle palautuva torjuntavakuus (YSL 21.4 §).

Keskeneräisten sopimusten osalta selvittäjän tehtävänä on ilmoittaa velallisen vastapuolelle, pysyykö velallinen sopimuksessa (YSL 27.3 §).

Velallinen tarvitsee selvittäjän suostumuksen eräille toimenpiteilleen, esimerkiksi muuhun kuin tavanomaiseen toimintaan liittyvän uuden velan ottamiseen, omaisuuden luovuttamiseen tai vakuuden antamiseen toisen velasta (YSL 29 §). Jos velallisen määräysvaltaa on tarpeen rajoittaa enemmän, selvittäjä voi tehdä siitä vaatimuksen käräjäoikeudelle (YSL 30 §).

Saneerausohjelman vahvistamiseen liittyen selvittäjän on tarvittaessa tehtävä ehdotus velkojen jakamisesta ryhmiin (YSL 51.2 §) ja laadittava äänestyselitys (YSL 76.4 §). Tätä ennen selvittäjän on toimitettava tuomioistuimelle ns. saatavien riitautusluettelo (YSL 74.2 §) ja esitettävä tarvittaessa saatavien riitauttamista koskevat väitteet velallisen puolesta (YSL 74.1 §). Selvittäjä voi myös vaatia saneerausohjelman vahvistamista ilman kaikkien ryhmäenemmistöjen suostumusta (ks. YSL 54 §).

Tuomioistuin voi velallisen tai velkojan vaatimuksesta päättäessään YSL 22 §:ssä tarkoitetuista väliaikaisista kielloista tai myöhemmin sen

jälkeen määrätä väliaikaisen selvittäjän, jos siihen on tarvetta (ks. YSL 83 a §). Väliaikaisen selvittäjän tehtävät ja toimivalta ovat varsin rajoitetut. Väliaikaisen selvittäjän on yleisellä tasolla seurattava ja valvottava velallisen toimintaa. Lisäksi väliaikaisen selvittäjän on pyynnöstä annettava velkojille ja tuomioistuimelle velallisen toimintaa koskevia tietoja, joilla voi olla merkitystä saneerausmenettelyn aloittamista harkittaessa (ks. YSL 8.2 §). Väliaikaisella selvittäjällä on sama tietojensaantioikeus kuin selvittäjällä (ks. YSL 83 a ja 9 §).

Väliaikaisen selvittäjän seuranta- ja valvontavelvollisuus tarkoittaa lähinnä väliaikaisen maksukiellon noudattamisen valvontaa, jos sellainen on velalliselle määrätty. Väliaikainen selvittäjä voi esimerkiksi antaa velallisyriyksen taloushallinnolle ohjeita siitä, mitä velkoja velallinen voi maksaa. Sen sijaan väliaikainen selvittäjä ei voi tehdä velallisen toimintaa koskevia päätöksiä eikä velallinen tarvitse väliaikaisen selvittäjän suostumusta toimiinsa. Väliaikainen selvittäjä ei myöskään voi käyttää pakkokeinoja, jos velallinen kieltäytyy toimittamasta väliaikaisen selvittäjän pyytämiä tietoja.

2 SELVITTÄJÄN KELPOISUUS

2.1 Lainsäädäntö

Selvittäjän on oltava rehelliseksi tunnettu täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Hänellä tulee olla tehtävän edellyttämä kyky, taito ja kokemus. Hän ei saa olla velalliseen eikä kehenkään velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai hänen tasapuolisuuttaan velkoihin nähden (YSL 8.4 §).

Riippumattomuuden vaatimus ei kuitenkaan ole ehdoton. Velkojien määräänemmistöllä selvittäjäksi voidaan määrätä henkilö, joka ei täytä edellä mainittua vaatimusta. Kunkin velkojaryhmän määräänemmistön on kannatettava kyseisen selvittäjän valintaa (ks. YSL 83 § 4).

Tuomioistuin määrää selvittäjän velkojan tai velallisen esityksestä. Jollei hyväksymiskelpoista esitystä ole, määrätään tehtävään soveltuva ja halukas henkilö (YSL 83 § 1).

2.2 Esteettömyys

Selvittäjän tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää velallisen ja velkojien luottamusta ja heidän etujensa tasapuolista huomioon ottamista. Sen vuoksi selvittäjän on oltava riippumaton velallisesta ja velkojista niin, ettei hänellä ole taloudellisia siteitä tai puolueettomuutta vaarantavia ennakoasenteita.

Suhde velalliseen

Selvittäjän riippumattomuutta vaarantavia seikkoja ovat muun muassa henkilökohtainen suhde (sukulaisuus tai muu läheisyys) velalliseen tai velallisen edustajaan, työsuhde velalliseen taikka pitkään jatkunut toimeksiantosuhde tai muu sen kaltainen tiivis sopimussuhde velallisen kanssa. Riippumattomuuden voi myös vaarantaa osakkuuteen tai omistukseen perustuva suhde velalliseen taikka jäsenyys tai muu toiminta velallisen hallinnossa.

Henkilöä voidaan pitää esteellisenä selvittäjän tehtävään, jos hän on toiminut velallisen avustajana oikeudenkäynnissä saneerauksessa asianosaisena olevaa velkojaa vastaan. Sen sijaan saneerauksen edellytysten yleinen kartoittaminen tai alustavan saneeraussuunnitelman laatiminen saneeraushakemuksen jättämiseksi ei välttämättä tee henkilöä esteelliseksi selvittäjän tehtävään. Tehtävään esitetyn henkilön tulee tuoda ns. esteettömyysilmoituksessaan esille, missä laajuudessa ja kenen toimeksiannosta hän on tällaista selvitystyötä tehnyt. Saneeraushakemuksen laatijan tulee kuitenkin arvioida oma sopivuutensa selvittäjän tehtävään, jos saneerauksen aloittamiskysymys muodostuu riidanalaiseksi ja asian käsittelyssä tulee esiin merkittävää vastakkainasettelua eri velkojien ja velallisen kesken.

Suhde velkojaan

Selvittäjän tasapuolisuutta velkoihin nähden vaarantaa muun muassa henkilökohtainen suhde velkojaan, työ- tai muu sen kaltainen jatkuva sopimussuhde velkojaan taikka merkittävä osakkuus tai keskeinen luottamustehtävä velkojan hallinnossa.

Kysymys siitä, minkälainen toimeksianto- tai muu sopimussuhde yksittäiseen velkojaan on omiaan vaarantamaan selvittäjän tasapuolisuutta, on ratkaistava tapauskohtaisesti. Selvittäjäksi ehdotetun on suostumustaan harkitessaan otettava huomioon, voidaanko kyseisen suhteen olettaa johtavan eturistiriitoihin velallisen ja velkojan tai eri velkojien välillä niin, että selvittäjältä vaadittava tasapuolisuus voi joutua kyseenalaiseksi. Jos sopimussuhde on kiinteä ja selvittäjäksi ehdotetun tulonmuodostuksen kannalta merkittävä, henkilön ei voida katsoa täyttävän esteettömyyden vaatimusta. Sen sijaan velkojien tavanomaiset toimeksiannot eivät pääsääntöisesti ole esteenä selvittäjänä toimimiselle. Näin ei kuitenkaan ole, jos toimeksianto liittyy velallisen toimintaan ja siinä on kysymys ainakin toiselle osapuolelle merkityksellisestä asiasta. Tavanomaista asiakas- tai luottosuhdetta selvittäjän ja velkojan välillä ei liioin voida pitää selvittäjän esteettömyyden kannalta merkittävänä seikkana.

Konsernitilanteet

Saneerausmenettely voidaan aloittaa useassa samaan konserniin tai muuten samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvassa yrityksessä. Sama henkilö voidaan määrätä selvittäjäksi useampaan velallisyriitykseen, jos selvitystehtävä voidaan hoitaa ilman tehtävää olennaisesti vaikeuttavia ristiriitoja. Näissä tapauksissa selvittäjäksi ehdotetun tulisi nauttia sellaista luottamusta velkojien keskuudessa, että YSL 83.4 §:ssä tarkoitettu määräenemmistö kannattaa hänen valintaansa.

Esteettömyysilmoitus

Selvittäjäksi ehdotetun on jo ennen tehtävään suostumistaan varmistuttava esteettömyydestään ja ilmoitettava häntä selvittäjäksi ehdottavalle ne seikat, jotka voivat vaikuttaa esteellisyyden arviointiin. Nämä seikat tulee ilmoittaa myös tuomioistuimelle (YSL 8.4 §). Esteettömyysilmoituksessaan selvittäjäksi ehdotetun henkilön on avoimesti tuotava esiin ne sidonnaisuudet ja muut vastaavat seikat, joiden merkitystä hän on joutunut harkitsemaan, vaikka ne eivät hänen käsityksensä mukaan esteellisyyttä muodostaisikaan. Ilmoituksen on yleensä oltava kirjallinen.

2.3 Ammattitaito ja muut valmiudet

Ennen tehtävään suostumistaan selvittäjän on punnittava resurssiensa riittävyys. Tällöin on otettava huomioon, että saneerausmenettely on toteutettava joutuisasti ja annettuja määräpäiviä on noudatettava. Menettely ei saa viivästyä selvittäjän muiden tehtävien vuoksi.

Saneeraustehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää joustavuutta, hyvää neuvottelutaitoa ja kykyä sovittaa yhteen erilaisia intressejä. Selvittäjän on pystyttävä suunnittelemaan toimenpiteitä, jotka ovat liiketaloudellisesti tarkoituksenmukaisia, juridisesti toteuttamiskelpoisia sekä velallisen ja velkojien hyväksyttävissä. Hyvältä selvittäjältä voidaan näin ollen edellyttää sekä juridista osaamista että yritystoiminnan tuntemusta. Myös toimialatuntemus on selvittäjälle eduksi.

Selvittäjän ammattitaidon ja muiden valmiuksien riittävyttä on arvioitava tapauskohtaisesti. Arviointiin vaikuttavia tekijöitä ovat mm. saneerattavan yrityksen koko, toimiala, taloudellinen tilanne ja saneerausta varten jo tehty työ. Selvittäjän valmiuksiin vaikuttaa myös selvittäjän käytettävissä oleva asiantuntemus, selvittäjän yhteistyösuhteet sekä velallisen taloudelliset resurssit ulkopuolisen asiantuntija-avun hankkimiseksi.

2.4 Vastuuvakuutus

Yleiset vastuuvakuutukset eivät pääsääntöisesti kata selvittäjän tehtävässä syntyneitä vastuita. Sen vuoksi selvittäjän on tapauskohtaisesti harkittava vastuuvakuutuksen tarve.

3 SELVITTÄJÄN OIKEUDET

3.1 Tietojensaantioikeus

Selvittäjällä on laaja tietojensaantioikeus seikoista, joilla saattaa olla merkitystä saneerausmenettelyn ja saneerausohjelman kannalta.

Selvittäjällä on tehtäviensä suorittamiseksi oikeus päästä velallisen hallinnassa oleviin, yrityksen tarpeisiin käytettäviin tiloihin sekä tutkia velallisen kirjanpitoa, yrityksen kirjeenvaihtoa ja muita liikeasiakirjoja ja -tiedostoja. Selvittäjällä on salassapitosäännösten estämättä sama oikeus kuin velallisella saada tehtävänsä varten ulkopuolisilta tietoja velallisen pankkitileistä, maksuliikenteestä, rahoitusta koskevista sopimuksista ja sitoumuksista, velallisen varallisuudesta, verotuksesta ja muista velallisen taloudellista asemaa tai velallisen harjoittamaa toimintaa koskevista seikoista (YSL 9.1 §).

Selvittäjällä tietojensaantioikeus on yhtä laaja kuin velallisella. Selvittäjällä ei kuitenkaan ole oikeutta saada velallisen tai velallisen edustajan yksityiselämään liittyviä arkaluonteisia tietoja.

3.2 Osallistumisoikeus

Selvittäjällä on oikeus osallistua velallisyriityksen toimielinten kokouksiin ja käyttää niissä puhevaltaa. Selvittäjälle on toimitettava kokouksiin kutsu (YSL 9.2 §). Selvittäjän on syytä varmistaa, että tieto kokouksista toimitetaan hänelle. Jos tarvetta on, selvittäjän on huolehdittava siitä, että toimielinten kokoukset järjestetään.

Jotta selvittäjälle välittyisi ajantasainen tieto velallisyriityksen asioista, selvittäjän on yleensä syytä osallistua yritystä tosiasiallisesti ohjaavien, sen hallintoon ja liiketoimintaan vaikuttavien toimielinten kokouksiin. Kokouksissa voidaan myös tarvita selvittäjän asiantuntemusta yrityssaneeraukseen liittyvissä asioissa. Tällaisia toimielinten kokouksia voivat olla esim. yhtiökokoukset, sekä yhtiömiesten, yhdistyksen, osuuskunnan, hallituksen, hallintoneuvoston, johtoryhmien ja mahdollisesti erilaisten toimikuntien, valiokuntien, jaostojen ja tarkastuselinten kokoukset.

3.3 Oikeus käyttää asiantuntijoita

Selvittäjällä on oikeus käyttää tehtäviensä suorittamisessa apunaan asiantuntijoita (YSL 9.3 §). Selvittäjän on erikseen harkittava, tarvitaanko velallisen toiminnallisen tervehdyttämisen suunnitteluun ja

toteuttamiseen saneerausmenettelyn aikana erityistä toimialan tuntevaa asiantuntija-apua tai muuta yritystoimintaan liittyvää osaamista.

Liiketaloudelliset selvitykset ja laskelmat, verotukseen liittyvät kysymykset ja oikeudellisten erityiskysymysten selvittäminen saattavat edellyttää asiantuntijan käyttöä. Myös esimerkiksi velallisen merkittävästä omaisuudesta voi olla tarpeen hankkia ulkopuolinen arvio vakuuden arvon määrittämistä ja konkurssivertailua varten.

Selvittäjä voi antaa velallista koskevia tietoja käyttämälleen asiantuntijalle tai oikeuttaa tämän puolestaan tutkimaan velallisen toimintaa koskevia asiakirjoja. Asiantuntijoita koskee sama salassapitovelvollisuus kuin selvittäjää (ks. jakso 10).

Asiantuntijoiden palkkiot ovat velallisen kuluja. Tämän vuoksi selvittäjän on etukäteen, jo saneerausmenettelyn alussa, neuvoteltava velallisen kanssa periaatteista, joita noudatetaan asiantuntija-avun hankkimisessa ja asiantuntijoiden palkkioiden maksamisessa. Selvittäjän on annettava velalliselle tiedot asiantuntijoille annetuista toimeksiannoista ja niiden arvioituista kustannuksista. Selvittäjän on ilmoitettava asiantuntijalle, kuka asiantuntijan palkkion ja kulut maksaa.

Kustannuksiltaan merkittävistä toimeksiannoista selvittäjän, velallisen, asiantuntijan ja tarpeen mukaan velkojatoimikunnan tai velkojien on sovittava erikseen (ks. jaksot 4.1 – 4.3). Toimeksiannoissa, jotka liittyvät velallisen toiminnan tarkastukseen ennen menettelyn alkamista, noudatetaan kuitenkin osittain eri periaatteita (ks. jakso 6.3).

Asiantuntijoiden käyttö ja heidän palkkionsa on aina suhteutettava velallisen toiminnan laatuun ja laajuuteen.

4 YHTEISTOIMINTA ASIAAN OSALLISTEN JA TUOMIOISTUIMEN KANSSA

4.1 Lainsäädäntö

Selvittäjä – velkojat

Velkojien yhteiseksi edustajaksi tuomioistuimen on hakijan, selvittäjän tai velkojan vaatimuksesta määrättävä velkojatoimikunta, jollei sitä esimerkiksi velkojien pienen lukumäärän vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunnan tehtävänä on neuvoa-antavana elimenä avustaa selvittäjää tälle kuuluvien tehtävien hoidossa sekä valvoa velkojien lukuun selvittäjän toimintaa (ks. YSL 10 §).

Selvittäjän on säännöllisesti ja aina kun tarvetta ilmenee tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtäväänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa etukäteen merkittävistä päätöksistä. Jos selvittäjän

tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt saneerausvelkoihin kuulumattomien velkojen maksun, tästä on tarpeen informoida velkojia (ks. YSL 11 §).

Selvittäjä – velallinen

Yhteistoiminta selvittäjän ja velallisen välillä on saneerauksen onnistumiseksi välttämätöntä. Yhteistoimintaa edellyttää myös se, että eräät velallisen tavanomaisen juoksevan toiminnan ulkopuoliset toimenpiteet ovat menettelyn aikana sallittuja vain selvittäjän suostumuksella (YSL 29 §). Velallisen määräysvallan rajoituksia voidaan tästä vielä laajentaa (YSL 30 §).

Velallisella on tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus saneerausmenettelyn toteuttamiseksi (ks. YSL 13 §). Jos velallinen laiminlyö velvollisuutensa, tuomioistuim voi selvittäjän vaatimuksesta velvoittaa hänet täyttämään sen määräajassa ja asettaa veloitteen tehosteeksi uhkasakon (YSL 82 §).

Selvittäjä – velallinen ja velkojat

Saneerausohjelmaa laatiessaan selvittäjän on neuvoteltava ainakin velallisen ja velkojatoimikunnan kanssa sekä tarpeen mukaan velkojien ja saneerausmenettelyä hakeneen todennäköisen velkojan kanssa (YSL 40.2). Jos joku asiaan osallisista aikoo käyttää oikeuttaan oman saneerausohjelman laatimiseen, hänellä on oikeus saada selvittäjältä erikseenkin ehdotuksen laatimista varten tarpeelliset tiedot (ks. YSL 40.4 §).

Selvittäjä – tuomioistuim

Selvittäjän ja tuomioistuimen välistä yhteydenpitoa edellyttävät säännökset on lueteltu jaksossa 4.7.

4.2 Velkojatoimikunta

Saneerauksen onnistuminen vaatii yhteydenpitoa selvittäjän ja velkojien välillä. Yleensä tätä varten on syytä asettaa velkojatoimikunta. Esimerkiksi asioiden luottamuksellisen käsittelyn turvaaminen voi puoltaa velkojatoimikunnan asettamista, koska velkojatoimikunnan kautta velkojien informointi on mahdollista järjestää niin, ettei tietojen luottamuksellisuus vaarannu. Velkojatoimikunnalla ja sen jäsenillä on myös oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellisessa laajuudessa selvittäjältä tietoa seikoista, jotka kuuluvat selvittäjän tietojensaantioikeuden piiriin (ks. YSL 10.3 §). Jollei velkojatoimikuntaa ole, mutta selvittäjä pitää sitä tarpeellisena, selvittäjän on ryhdyttävä toimiin velkojatoimikunnan asettamiseksi.

Selvittäjän on neuvoteltava velkojatoimikunnan kanssa saneerausohjelmaa laatiessaan sekä tiedotettava toimistaan ja havainnoistaan (YSL 11 ja 40.2 §).

Merkittävät ratkaisut on etukäteen tuotava keskusteltavaksi velkojatoimikuntaan. Tällaisia ovat esimerkiksi menettelyn aikana tehtävät rahoitusjärjestelyt, kuten määrältään huomattavan uuden luoton ottaminen tai muut uutta velkaantumista edellyttävät toimenpiteet. Lisäksi tärkeiden sopimusten tekeminen tai irtisanominen, erityistarkastukset ja muut kustannuksiltaan merkittävät toimeksiannot sekä oikeudenkäyntien vireillepanot edellyttävät etukäteisneuvotteluja velkojien kanssa. Myös saneerausta koskevasta tiedottamisesta ja menettelyn keskeyttämisvaatimuksen esittämisestä on syytä neuvotella etukäteen.

Velkojatoimikunta ei voi antaa selvittäjää sitovia määräyksiä. Velkojatoimikunta vahvistaa kuitenkin selvittäjän palkkion ja kulukorvauksen (ks. YSL 87.4.§).

Saneerausmenettelyn alettua on heti syytä sopia velkojatoimikunnan päätöksenteko-, kokoontumis-, neuvottelu- ja tiedottamiskäytännöistä. Velkojatoimikunnan kokoukset voidaan järjestää esimerkiksi puhelin- tai videoneuvotteluna. Neuvotteluvollisuus voidaan täyttää myös kirjallisessa menettelyssä. Päätökset velkojatoimikunnassa tehdään pääluvun mukaisella yksinkertaisella enemmistöllä.

Velkojatoimikunnan kutsuu koolle selvittäjä taikka velkojatoimikunnan puheenjohtaja omasta aloitteestaan tai jäsenen vaatimuksesta (ks. YSL 84 §). Selvittäjän on huolehdittava siitä, että velkojatoimikunta kutsutaan tarvittaessa koolle. Selvittäjä ei voi toimia velkojatoimikunnan puheenjohtajana.

Selvittäjän on ilmoitettava velalliselle velkojatoimikunnan kokouksista ja siitä, pitääkö velallisen olla läsnä kokouksessa. Velallisen läsnäolo voi olla tarpeen sen varmistamiseksi, että velkojatoimikunta saa riittävää ja oikea-aikaista tietoa velallisen asioista ja velallinen puolestaan velkojien näkemyksistä. Velkojatoimikunta voi kuitenkin rajoittaa velallisen läsnäoloa kokouksissa.

Selvittäjä voidaan velkojatoimikunnan esityksestä erottaa toimestaan, jos hän olennaisesti laiminlyö velvollisuuksiaan (ks. YSL 86.1 §). Laiminlyöntiä ei edellytetä, jos velkojatoimikunta menettelyn alkuvaiheessa vaatii selvittäjän vaihtamista tai lisäselvittäjän määräämistä (ks. YSL 83.2 §).

4.3 Yhteistoiminta velkojien kanssa, kun velkojatoimikuntaa ei ole

Jos velkojatoimikuntaa ei ole, selvittäjän tulee muutoin varmistua siitä, että velkojat saavat halutessaan menettelyn kulusta ne tiedot, jotka

ovat velkojan aseman kannalta tarpeellisia. Selvittäjän on myös neuvoteltava ainakin suurimpien vakuusvelkojien ja suurimpien vakuudettomien velkojien kanssa asioista, jotka muutoin käsiteltäisiin velkojatoimikunnassa.

Selvittäjä voi rajoittaa informoitavien velkojien piiriä pyytämällä velkojia, jotka haluavat tietoja menettelyn kulusta ja velallisen toiminnasta, ilmoittamaan hänelle siitä. Selvittäjä voi myös sopia velkojien kanssa, keiden kanssa hän käy neuvottelut velallisen toimintaan ja menettelyn kulkuun liittyvistä kysymyksistä.

Selvittäjä voi jättää antamatta tietoja velkojalle asiasta, jonka käsittelyyn velkoja ei YSL 12 §:n esteellisyyssäännöksen perusteella saisi osallistua, jos se käsiteltäisiin velkojatoimikunnassa.

4.4 Yhteistoiminta velallisen kanssa

Selvittäjän on heti saneerauksen alettua annettava tarpeelliset tiedot ja ohjeet saneerausmenettelystä velallisen edustajille, taloushallinnolle ja muille avainhenkilöille. Tällaisia tietoja ovat muun muassa tiedot menettelyn eri vaiheista ja aikataulusta, menettelyn oikeusvaikutuksista kuten maksu-, perintä- ja vakuudenasettamiskiellosta sekä velallisen myötävaikutusvelvollisuudesta ja määräysvallan rajoituksista menettelyn aikana.

Selvittäjän on perehdyttävä riittävästi velallisen liiketoimintaan ja varmistauduttava siitä, että velallisyrittäjän johto viimeistään saneerausmenettelyn alkuvaiheessa laatii toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä sisältävän liiketoimintasuunnitelman, jollei saneeraushakemukseen liitetty suunnitelma näitä vaatimuksia täytä.

Selvittäjän tulee ohjata velallista ryhtymään toiminnan jatkamisen turvaamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin. Hänen on yhdessä velallisen kanssa selvitettävä, millä edellytyksillä velallisen toiminnan kannalta tärkeät liikesuhteet voivat jatkua.

Tervehdyttämistoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa on yleensä tarpeen hyödyntää velallisen tietoja ja kokemuksia. Selvittäjän on myös sovittava velallisen kanssa siitä, mitä tietoja velallinen toimittaa hänelle oma-aloitteisesti.

Selvittäjän on tiedusteltava velalliselta, missä laajuudessa saneerausmenettelyn alkamisesta ja toiminnan jatkamisesta on tarpeen tiedottaa asiakkaille, tavarantoimittajille tai muille sidosryhmille ja kuka tiedottamisesta huolehtii.

Selvittäjän on ilmoitettava velalliselle palkkionsa perusteet ja tehtävä realistinen kokonaisarvio palkkiostaan ja asiantuntijoiden käytöstä aiheutuvista kustannuksista. Myös menettelyn kestäessä selvittäjän on

annettava velalliselle tietoa saneeraukseen vaikuttavista seikoista, mukaan lukien menettelyn keskeyttämisperusteet.

4.5 Velallisen määräysvallan rajoitukset

Saneerausmenettelyn alettua velallisella säilyy määräysvalta velallisyriksen omaisuuteen ja toimintaan. Tärkein poikkeus on YSL 29 §, jossa luetellaan ne toimet, joihin velallinen ei voi pätevästi ryhtyä ilman selvittäjän suostumusta. Näissä asioissa selvittäjän suostumus on pääsääntöisesti lisäedellytys sille, että toimesta tulisi velallista sitova. Selvittäjän ja velallisen on syytä käydä läpi se, minkälaiset toimet tulevat kysymykseen vain selvittäjän suostumuksella. Muutoin selvittäjän ei pidä puuttua velallisyriksen päätöksentekoon, jollei se ole menettelyn kannalta tarpeen. Tavoitteena on, että velallisyriksen liiketoiminta jatkuisi mahdollisimman normaalina.

Velallisen määräysvaltaa voidaan selvittäjän tai velkojan vaatimuksesta YSL 29 §:n lisäksi rajoittaa, jos on olemassa vaara, että velallinen menettelee velkojan etua vahingoittavalla tai sitä vaarantavalla tavalla (YSL 30 §). Velallista voidaan muun muassa kieltää tekemästä määrättyä oikeustointia tai määrätynlaisia oikeustoimia ilman selvittäjän suostumusta taikka ryhtymästä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka voidaan olettaa alentavan velalliselle kuuluvan tai hänen hallinnassaan olevan omaisuuden arvoa. Kielto tai rajoitus voidaan määrätä väliaikaisena ja velallista kuulematta, jos asian kiireellisyys sitä vaatii. Kiellon tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko (ks. YSL 30 §).

Jos YSL 30 §:ssä tarkoitettu kielto tai rajoitus määrätään menettelyn aikana, tuomioistuimen on julkaistava siitä erillinen kuulutus virallisessa lehdessä (ks. YSL 80 § ja YSA 4 §). Kiellosta tai rajoituksesta tehdään tuomioistuimen ilmoituksesta merkintä myös kaupparekisteriin (ks. YSL 80 § ja YSA 5 - 6 §). Tuomioistuin voi antaa ilmoituksen tekemisen selvittäjän tehtäväksi (ks. YSA 7 §).

Oikeustoimet, jotka on tehty YSL 29 ja 30 §:n vastaisesti ovat tehottomia, paitsi jos toinen osapuoli ei tiennyt eikä hänen olisi pitänytkaan tietää, ettei velallisella ole oikeutta tehdä kyseistä oikeustointia (ks. YSL 29.3 ja 30.4 §).

4.6 Velallisen tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus

Velallisella on saneerausmenettelyssä laaja tietojenantovelvollisuus (ks. YSL 13 §). Sen piiriin kuuluvat kaikki velallisen toimintaa koskevat tiedot, joilla voi olla merkitystä menettelyn aikana tehtävien päätösten, velallisen taloudellista tilannetta tai hänen toimintaansa koskevien selvitysten taikka saneerausohjelman laatimisen kannalta.

Velallinen on muutenkin velvollinen myötävaikuttamaan siihen, että selvittäjä ja velkojatoimikunta voivat asianmukaisesti hoitaa tehtävänsä

ja että saneerausmenettely voidaan asianmukaisesti saattaa päätökseen (ks. YSL 13.2 §). Velallinen on muun muassa velvollinen päästämään selvittäjän hallinnassaan oleviin tiloihin samoin kuin antamaan tälle mahdollisuuden tutkia ja saada haltuunsa velallisyhtiön liikeasiakirjoja ja -tiedostoja (ks. YSL 9.1 §).

Kun velallinen on yhteisö, tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus koskee yhteisön hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa ja yhteisön sitoumuksista henkilökohtaisessa vastuussa olevaa. Velvollisuus koskee myös velallisen palveluksessa olevaa henkilöä hänen työtehtäviinsä liittyvissä asioissa (ks. YSL 13.3 §).

4.7 Toiminta tuomioistuimen kanssa

Menettelyn aloittamisen jälkeen selvittäjän on tehtävä hänelle lain mukaan kuuluvat ja tuomioistuimen määräämät tiedoksiantotehtävät. Selvittäjän on pyrittävä noudattamaan tuomioistuimen aloittamispäätöksen yhteydessä antamia perusselvityksen ja ohjelmaehdotuksen laatimisen määräaikoja. Jos perusselvitystä ja ohjelmaehdotusta ei ole mahdollista tehdä määräajassa eikä ole perusteita menettelyn keskeyttämiselle, selvittäjän tulee pyytää tuomioistuimelta uuden määräajan asettamista. Pyyntöä on syytä informoida velkojatoimikuntaa/suurimpia velkojia sekä velallista.

Menettelyn aikana selvittäjälle voi syntyä tarve tehdä saneerausmenettelyyn liittyviä hakemuksia tuomioistuimelle. Tällainen tilanne voi syntyä, jos menettelyn kestäessä käy ilmi, että on olemassa menettelyn keskeyttämisperuste (ks. YSL 7.2 §). Jos velkojatoimikunta on asetettu, selvittäjän on toimitettava keskeyttämis hakemuksensa yhteydessä tieto velkojatoimikunnan mielipiteestä. Tarvittaessa selvittäjän on vaadittava velallisen määräysvallan rajoittamista yli YSL 29 §:ssä säädetyn, jos on olemassa vaara, että velallinen menettelee velkojan etua vahingoittavalla tai sitä vaarantavalla tavalla (ks. YSL 30 §).

Keskeisimmin selvittäjän ja tuomioistuimen välistä yhteistoimintaa koskevat asiat liittyvät saneerausohjelmaehdotuksen laatimiseen ja käsittelyyn. Ohjelman vahvistamiseksi selvittäjän on:

- toimitettava saneerausohjelmaehdotus tuomioistuimelle sen asettamassa määräajassa (YSL 40.1 §).
- oikaistava, tarkistettava tai täydennettävä ohjelmaehdotustaan, jos tuomioistuin on varannut tähän tilaisuuden (ks. YSL 76.1 §).
- toimitettava tuomioistuimelle luettelo, josta ilmenee ohjelmaehdotuksessa lueteltuja saatavia koskevien riitautusten tekijä ja kohde (*riitautusluettelo*, ks. YSL 74.2 §).

- laadittava selvitys äänestyslausumista ja äänestyksen tuloksesta kunkin ohjelmaehdotuksen osalta (*äänestysse selvitys*) ja toimitettava selvitys tuomioistuimelle ja huolehdittava sen tiedoksiannosta asianosaisille (ks. YSL 76.4 §).

Selvittäjän on pyrittävä edistämään tuomioistuin käsittelyä. Jos ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevia riitautuksia tehdään, selvittäjän tulee mahdollisuuksien mukaan lausua niistä ja toimittaa asiasta selvitystä tuomioistuimelle, jotta se voisi ratkaista riitautukset jo saneerausohjelman käsittelyn yhteydessä. Selvittäjä voi myös tehdä aikatauluehdotuksen tuomioistuimelle, jotta määräaikojen pidentämiseltä vältyttäisiin. Selvittäjän on syytä tiedustella tuomioistuimelta, haluaako se etukäteen tietoa tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvista asioista ja toimittava tuomioistuimen ohjeiden mukaisesti.

Kun saneerausohjelmaehdotuksesta joudutaan äänestämään ja selvittäjä toimittaa äänestyskehotuksen velkojille (ks. YSL 76.3 §), kehotuksen antamisessa suositellaan käytettäväksi liitteenä olevaa äänestyslomakemallia. Jos selvittäjä haluaa käyttää muunlaista lomaketta, sen sisällöstä on syytä keskustella tuomioistuimen kanssa. Äänestyskehotuksen tiedoksiannon yhteydessä voi olla syytä tiedustella myös kannanottoa valvojan.

Selvittäjän yhteistoimintaa tuomioistuimen kanssa edellyttävät lisäksi ohjelmaehdotuksen käsittelyyn liittyvät erinäiset tiedoksiantotehtävät asianosaisille (ks. YSL 72.1, 74.2, 76.3, 76.4, 77.2 ja 78.1 ja 78.2 §). Lisäksi tuomioistuin voi määrätä ilmoitusten tekemisen viranomaisille selvittäjän tehtäväksi (ks. YSA 5, 7 ja 8 §) ja määrätä selvittäjän julkaisemaan kuulutus saneerausmenettelyn aloittamispäätöksestä yhdessä tai useammassa päivälehdessä tai ulkomailla (ks. YSA 4.2 ja 4.3 §).

Selvittäjän on esitettävä lasku palkkiostaan ja kuluistaan tuomioistuimelle, jollei velkojatoimikuntaa ole asetettu. Tuomioistuin ratkaisee palkkiota tai korvausta koskevan asian myös, jos selvittäjä, velallinen tai velkoja haluaa moittia velkojatoimikunnan päätöstä (ks. YSL 87.4 §) Jollei velkojatoimikuntaa ole, selvittäjän on äänestyskehotuksen yhteydessä varattava velkojille tilaisuus lausua selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvauksesta (ks. jakso 9.4 selvittäjän palkkion vahvistamisesta).

5 PERUSSELVITYKSEN LAATIMINEN

5.1 Yleistä

Menettelyn alussa selvittäjän on laadittava velallisen taloudellista tilannetta koskeva perusselvitys asianosaisia varten.

Perusselvitys on perustana menettelyn jatkamisedellytysten arvioimiselle ja saneerausohjelmaehdotuksen laatimiselle. Sen vuoksi siitä tulisi käydä ilmi, onko yritystoiminnan tervehdyttämiseen edellytyksiä. Selvityksestä tulisi myös käydä ilmi, minkä tyyppisiä toimenpiteitä tervehdyttäminen vaatii.

Jos menettelyn keskeyttämishakemus on vireillä, selvittäjän ei ole yleensä syytä jatkaa perusselvityksen tekemistä ennen kuin on tiedossa, jatketaanko saneerausmenettelyä.

5.2 Perusselvityksen sisältö

Perusselvityksen laajuus ja yksityiskohtaisuus on ratkaistava tapauskohtaisesti ottaen huomioon mm. velallisyriksen koko, toiminnan laajuus ja velkojien määrä. Perusselvityksessä on käsiteltävä alla mainittuja asiakokonaisuuksia tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Asiakokonaisuutta, josta ei ole yksityiskohtaista tietoa perusselvityksen laatimisvaiheessa, voidaan esitellä pääkohdittain.

1 Perustiedot velallisesta ja saneerausmenettelystä

Perusselvityksessä on mainittava ainakin seuraavat perustiedot velallisesta ja saneerausmenettelystä:

1.1 Yhteystiedot

- velallisen nimi, kotipaikka, Y-tunnus ja yhteystiedot
- velallisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- selvittäjä ja hänen yhteystietonsa
- saneeraustuomioistuin ja sen yhteystiedot

1.2 Saneerausmenettely

- saneeraushakemuksen vireilletulopäivä
- konkurssihakemukset (vireilletulopäivä ja hakija)
- väliaikaiset maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot
- menettelyn alkamisajankohta
- velkojatoimikunnan asettaminen, kokoonpano ja jäsenten yhteystiedot

1.3. Määräpäivät

- määräpäivä velkojien saatavia koskeville ilmoituksille
- määräpäivä perusselvityksen laatimiselle
- määräpäivä ohjelmaehdotuksen laatimiselle
- takaisinsaannin määräpäivä

2 Yleiskuvaus velallisesta

Selvitettävä on tiivistetysti ainakin:

- omistus- ja yhtiö rakenne

- organisaatio ja avainhenkilöt
- liiketoiminta ja toimiala
- tuotteet ja asiakaskunta
- henkilöstö
- talous
 - kirjanpidon tila ja taso
 - kannattavuus
 - rahoituksen riittävyys
 - taseasema ja tilintarkastustiedot
 - taloudellisten vaikeuksien syyt
- toiminnan ja talouden parantamiseksi suoritettavat toimenpiteet
- vireillä olevat oikeudelliset ja hallinnolliset menettelyt

Perusselvitykseen on liitettävä kaupparekisteriote ja yhtiöjärjestys.

Velallisyhtiön nykyiset vastuuhenkilöt, kuten hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja yhtiömiehet toimiaikoinaan on selvitettävä, jolleivät ne ilmene kaupparekisteriotteesta. Lisäksi on mainittava vastuuhenkilöiden läheisyhtiöt.

3 Selvittäjän toimenpiteet ja havainnot

Selvittäjän on tarpeellisessa laajuudessa tehtävä selkoa suorittamistaan toimenpiteistä ja menettelyn jatkamisen kannalta merkittävistä seikoista. Tällaisia voivat olla:

- väliaikaiset maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot, muut tuomioistuimen päätökset sekä menettelyyn liittyvät tiedoksiannot ja kuulutukset
- havainnot menettelyn keskeyttämisperusteista
- velallisen määräsvallan rajoitusten noudattamiseen liittyvät havainnot ja toimenpiteet
- velallisen ja selvittäjän yhteistoimintaan liittyvät havainnot ja toimenpiteet
- velallisen toimintaan liittyvien tarkastusten tarve, jo tehdyt tarkastukset ja niiden tulokset
- tiedot takaisinsaantiperusteista, niitä koskevat toimenpiteet ja tulokset
- vireillä oleviin oikeudellisiin ja hallinnollisiin menettelyihin liittyvät toimenpiteet
- havainnot mahdollisista rikoksista.

4 Velkojatoimikunta

Velkojatoimikunnan kokouspäivämäärät ja tärkeimmät kannanotot.

5 Velallisen varat

Varat on ilmoitettava saneerausmenettelyn aloittamispäivän mukaan. Lisäksi on ilmoitettava menettelyn aloittamisen jälkeen varoissa tapahtuneet olennaiset muutokset ja niiden syyt.

Varojen arvostusperuste on mainittava. Lähtökohtana varojen arvostamisessa ja ryhmittelyssä on velallisen kirjanpito.

6 Saneerausvelat ja muut sitoumukset

Perusselvitykseen on sisällytettävä tiedot *saneerausveloista* (ennen hakemuksen jättämistä syntyneet velat). Lisäksi on ilmoitettava niistä ja mahdollisesti muista veloista annetut vakuudet, vekseli-, takaus- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset. Lähtökohtana on, että velat ryhmitellään kirjanpitoasetuksessa (1339/1997) vahvistetun tasekaavan mukaisesti.

Lisäksi on ilmoitettava maksamattomat työntekijöiden palkat ja työstä aiheutuneiden kustannusten korvaukset hakemuksen vireilletuloa edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta. Nämä samoin kuin työntekijöiden saneerausmenettelyn aikana maksettavaksi tulevat vuosilomapalkat ja –korvaukset on maksettava täysimääräisinä, vaikka ne ovat kertyneet ennen saneeraushakemuksen vireille tuloa (ks. YSL 18 §).

7 Kassavirtaennuste saneerausmenettelyn ajalle

Perusselvitykseen on sisällytettävä kassavirtaennuste. Kassavirtaennusteen tekeminen on velallisen vastuulla, mutta selvittäjän on kiinnitettävä huomiota ennusteen realistisuuteen.

Kassavirtaennusteesta tulee käydä ilmi arviona velallisen tulot ja menot kuukautta tai tarvittaessa viikkoa kohden. Kassavirtaennusteen tulee koskea ajanjaksoa saneerausmenettelyn arvioituun päättymiseen saakka. Kassavirtaennuste voi olla syytä laatia tätä pidemmälle ajanjaksolle esimerkiksi toiminnan kausiluontoisuuden vuoksi.

Ennusteessa on otettava huomioon riittävästi eriteltyinä saneerauskustannukset sen suuruusina kuin selvittäjä ne tässä vaiheessa arvioi.

8 Yritystoiminta saneerausmenettelyn aikana

Selostettavia asioita ovat esimerkiksi:

- tuotannon, myynnin ja varaston muutokset
- tilanne markkinoilla, kilpailuaseman muutokset
- organisaation ja henkilöstön muutokset
- suoritettut tehostus- ja säästötoimet
- toimintaan saatu uusi rahoitus ja sen vakuudet

- muiden kuin saneerausvelkojen (*uudet velat*) kehitys (muun muassa ostovelat, verot ja lakisääteiset maksut).

9 Velallisen taloudellisen aseman kehitys menettelyn aikana ja yritystoiminnan tulevaisuudennäkymät

Ensinnä on selostettava menettelyn aikana tapahtunut:

- toiminnan kannattavuuden,
- taseaseman ja
- kassatilanteen kehitys.

Lisäksi on käytävä läpi yrityksen toimintaa, markkinointia, tuotteita, toimintaympäristöä ja kustannusrakennetta sen arvioimiseksi, voidaanko yrityksen toiminta saada kannattavaksi. Velkojien näkemykset vaikuttavat arvioon ja ne on tuotava esiin.

10 Johtopäätökset

Perusselvityksessä tulee keskittyä tuomaan esiin konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia seikkoja. Sen yhteenvedossa on tiivistetysti arvioitava velallisen yritystoiminnan elinkelpoisuutta ja tervehdyttämiskeinoja ottaen erityisesti huomioon velallisen taloudellisten vaikeuksien syyt. Yhteenvedossa on myös tehtävä yleisluontoinen vertailu siitä, minkälainen velkojien asema olisi, jos velallinen saneerauksen sijasta asetettaisiin konkurssiin (*konkurssivertailu*).

11 Salassapitovelvollisuus

Perusselvityksessä on ilmoitettava salassapitovelvollisuudesta, mieluiten heti selvityksen alussa.

5.3 Perusselvityksen jakelu

Perusselvitys tai tiivistelmä siitä on viipymättä toimitettava tuomioistuimen määräämässä ajassa velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille sekä velalliselle ja konkurssiasiamiehelle (YSL 11 § ja 71.1 § 4 k).

Jos perusselvitys sisältää tietoa, josta on odotettavissa jollekin, esimerkiksi yrityksen kilpailijana toimivalle velkojalle olennaista etua, joka on ristiriidassa velallisen tai jonkun velkojan etujen kanssa, selvittäjä voi jättää toimittamatta sellaiset selvityksen osat velkojalle.

Selvittäjä päättää perusselvityksen toimittamistavasta. Selvitys voidaan lähettää postitse tai sähköisesti. Jos selvitys on laaja, velkojille voidaan lähettää tiivistelmä ja ilmoittaa mahdollisuudesta perehtyä muuhun

aineistoon selvittäjän ilmoittamalla tavalla. Olennaista on, että velkojat saavat tilaisuuden saada tietoa perusselvityksen sisällöstä.

Konkurssiasiamiehelle suositellaan lähetettäväksi aina koko perusselvitys.

6 YRITYSTOIMINNAN SEURANTA JA TARKASTAMINEN

6.1 Yleistä

Perusselvityksen laatimisen jälkeenkin selvittäjän on säännöllisesti seurattava velallisen taloudellista tilannetta. Taloudellisen tilanteen seurannalla tarkoitetaan sekä rahoituksen että yritystoiminnan kannattavuuden seurantaa. Selvittäjän on huolehdittava siitä, että velkojat saavat tarvittaessa tilanteesta ajantasaista tietoa.

Selvittäjän on myös riittävässä määrin tarkastettava ennen saneerausmenettelyn alkamista harjoitettua yritystoimintaa.

Selvittäjän seuranta- ja tarkastustehtävien tarkoituksena on mahdollistaa saneerausmenettelyn jatkamisedellytysten arviointia.

6.2 Taloudellisen tilanteen seuranta

Selvittäjän ja velallisen on heti saneerausmenettelyn alkaessa sovittava taloudellisen tilanteen säännöllisestä seurannasta, minkä vuoksi velallisen taloushallinnon ohjeistus on tärkeää. Selvittäjän on huolehdittava siitä, että taloushallinto ja sen raportointijärjestelmät pystyvät tuottamaan luotettavaa ja ajantasaista tietoa velallisen taloudellisesta tilanteesta.

Uusien velkojen erottelu kirjanpidossa on tarpeen eri asemassa olevien velkojen käsittelyn ja seurannan helpottamiseksi. Lisäksi välitilinpäätöksen laatiminen menettelyn alkamisajankohdalle voi olla tarkoituksenmukaista.

Selvittäjän on varmistauduttava siitä, että velallinen tietää, mitkä velat pitää maksaa ja mitä velkoja velallinen ei saa maksaa. Velallisen tulee maksaa uudet velkansa niiden erääntyessä.

Selvittäjän on ilmoitettava velalliselle, milloin ja mitä tietoja velallisen on toimitettava selvittäjälle uusista veloistaan. Jos uusien velkojen maksamisessa ilmenee ongelmia, tästä on neuvoteltava selvittäjän, velallisen ja velkojatoimikunnan/velkojen kanssa. Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt uusien velkojen maksun, tästä on ilmoitettava velkojatoimikunnalle/velkojille.

Selvittäjän tulee seurata velallisyhtiön kannattavuutta. Jos toiminta menettelyn aikana on kannattamatonta, yrityksellä ei ole mahdollisuutta selviytyä saneerausmenettelyn kustannuksista tai muista uusista veloista, mikä on yleensä syy keskeyttää menettely (ks. jakso 6.4).

6.3 Toiminnan tarkastaminen

Selvittäjän on huolehdittava siitä, että velallisen toiminta ennen menettelyn alkamista tulee tarkastetuksi tarpeellisessa laajuudessa. Selvittäjä päättää tarkastusten tarpeellisuudesta, laajuudesta, painopisteistä ja tekijästä. Ennen kustannuksiltaan merkittäviä tarkastustoimeksiantoja selvittäjän on kuitenkin neuvoteltava velkojatoimikunnan/velkojien kanssa. Lisäksi selvittäjän on informoitava velallista tarkastustarpeesta ja annettava tälle arvio tarkastuskustannuksista.

Perusselvityksen laatimisen yhteydessä tai muutoin saneerausmenettelyn alkuvaiheessa on tarkastettava ainakin:

- yhtiön omaisuus, mukaan lukien saatavat,
- väliaikaisen maksukiellon noudattaminen,
- yhtiön sisäisen ja ulkoisen laskennan taso ja esimerkiksi tilinpäätösinformaation oikeellisuus,
- vastuuhenkilöiden toiminta ennen yhtiön saneerausmenettelyä,
- osakeyhtiölain noudattaminen (vahingonkorvausperusteet, varojenjako),
- takaisinsaantiperusteet,
- lakisääteisten vakuutusten hoitaminen,
- vero- ja valvontailmoitusten jättäminen.

Tarkastuksessa on kiinnitettävä riittävästi huomiota velallisen taloudellisten vaikeuksien syihin.

Velallisen toiminnan erityistarkastuksen teettäminen asiantuntevalla tilintarkastajalla on usein suositeltavaa. Pienissäkin yrityksissä erityistarkastuksen teettäminen voi olla tarkoituksenmukaista, jos selvittäjä ei itse saa selvitettyä asioita tarpeellisessa laajuudessa. Tärkeää on, että tarkastustoimeksiannot rajataan saneerauksen kannalta olennaisiin seikkoihin.

Erityistarkastuksessa voidaan lisäksi käsitellä esimerkiksi seuraavia asioita:

- velkojen ryhmittely saneerausvelkoihin, väliaikaisten kieltojen ja saneerausmenettelyn aikana syntyneisiin velkoihin
- saneerausmenettelyn alkamisen jälkeinen rahaliikenne (maksukiellon noudattaminen)
- tehtyjen saneeraustoimenpiteiden ja suunnitelmien arviointi sekä yhtiön saneerauskelpoisuuteen liittyvät havainnot.

Velallisen henkilökuntaa tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää esimerkiksi raporttien, laskelmien ja ennusteiden tuottamiseen sekä

tositeaineiston kopiointiin. Tarkastuskustannusten vähentämiseksi tulee lisäksi käyttää hyväksi jo tehtyjä selvityksiä.

6.4 Menettelyn jatkamisedellytysten arviointi

Saneerausmenettely voidaan määrätä lakkaamaan, jos menettelylle ilmenee laissa tarkoitettu este (ks. YSL 7.2 §).

Jos esimerkiksi käy todennäköiseksi, että maksukyvyttömyyttä ei saneerausohjelman avulla voida poistaa tai että sen uusiutumista ei voida torjua muuten kuin lyhytaikaisesti, saneerausmenettely voidaan keskeyttää. Keskeyttämisperusteita ovat lisäksi muun muassa se, että on käynyt todennäköiseksi, etteivät velallisen varat riitä saneerausmenettelystä aiheutuvien kustannusten kattamiseen tai että velallisen maksukyky ei riitä uusien velkojen maksamiseen. Saneerauksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että tervehdyttämiskelpoinen yritystoiminta voi jatkua mahdollisimman normaalisti saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen. Tämä voi puoltaa uuden luottorahoituksen hankkimista. Uusien velkojen määrän merkittävä kasvaminen voi toisaalta vaarantaa saneerausvelkojen asemaa menettelyn aikana syntyneiden velkojen etuoikeuden vuoksi. Ne eivät siten saisi muodostua liian suureksi suhteessa velallisen maksuvalmiuteen ja maksukykyyn.

Havaitessaan keskeyttämisperusteen selvittäjän on ensin neuvoteltava asiasta velallisen ja velkojatoimikunnan/velkojen kanssa. Jollei tilanne ole korjattavissa kohtuullisin toimenpitein ja kohtuullisessa ajassa, selvittäjän on tehtävä käräjäoikeudelle vaatimus menettelyn keskeyttämisestä. Selvittäjän lisäksi menettelyn keskeyttämisvaatimuksen voi tehdä velkoja tai velallinen.

7 SANEERAUSOHJELMAEHDOTUKSEN LAATIMINEN

7.1 Ohjelmaehdotuksen laatiminen

Selvittäjän tärkein yksittäinen tehtävä on saneerausohjelmaehdotuksen laatiminen. Saneerausohjelma on velallisen yritystoiminnan tervehdyttämisen kokonaisratkaisu.

Asianosaisten asiantuntemuksen hyödyntämiseksi selvittäjän on usein syytä neuvotella laajaltikin velallisen, yksittäisten velkojen ja velkojaryhmien kanssa ottaen huomioon, että ehdotuksen vahvistaminen saneerausohjelmaksi vaatii riittävän kannatuksen velkojilta. Selvittäjän on huolehdittava siitä, että tarvittaessa muille saneeraustoimenpiteille kuin velkajärjestelyille saadaan velallisen omistajien tai toimielinten asianmukainen hyväksyntä.

Selvittäjän on laadittava saneerausohjelmaehdotus, jollei hän vaadi menettelyn keskeyttämistä. Myös esimerkiksi velallinen, velallisyriksen omistaja ja tietyt velkojat voivat laatia oman ohjelmaehdotuksensa. Ohjelmaehdotukset on toimitettava tuomioistuimelle sen asettamassa määräajassa (ks. YSL 40.1 §).

Selvittäjän on riittävässä määrin informoitava velallista ja tietoja haluavia velkojia ehdotuksen laatimisvaiheista ja sen sisällöstä.

7.2 Ohjelmaehdotuksen sisältö

Ohjelmaehdotuksessa on oltava selvitykset velallisen taloudellisesta asemasta ja saneeraukseen vaikuttavista seikoista sekä ehdotukset velallisen ja velkojien asemaa koskevista, toiminnan jatkamiseen, muuttamiseen tai lopettamiseen tähtäävistä toimenpiteistä tai järjestelyistä (ks. YSL 39, 41 ja 42 §). Ohjelmaehdotuksesta tulee myös ilmetä velkojien jako ryhmiin sekä mahdollinen äänivallan puuttuminen (ks. YSL 51.2 ja 3 ja 52.3 §).

Laki sisältää yleiset säännökset niistä velallisen toiminnan tervehdyttämiseksi tarkoitetuista toimenpiteistä ja järjestelyistä, joista ohjelmassa tulee määrätä. Ohjelmassa on myös määrättävä ohjelman rahoituksesta ja lisäsuoritusten maksamisesta (ks. YSL 42 §).

Vahvistettuun saneerausohjelmaan sisältyvä maksuohjelma on sellaisenaan täytäntöönpanoperuste (YSL 60 §). Maksuohjelman on tämän vuoksi oltava niin yksiselitteinen, että se kelpaa täytäntöönpanoperusteeksi.

Ohjelman sisältöä koskevat puutteet voivat olla este ohjelman vahvistamiselle (ks. YSL 55.1 §).

Saneerausohjelmaehdotus voi sisältää salassa pidettäviä tietoja. Selvittäjän on huolehdittava siitä, että ohjelmaehdotus sisältää maininnan salassapitovelvollisuudesta.

Ohjelmaehdotuksessa on käsiteltävä seuraavia asiakokonaisuuksia:

1 Saneerausohjelman tavoitteet

Ohjelman alussa on lyhyesti selostettava ehdotetut saneeraustoimenpiteet pääpiirteissään ja niiden ennakoitujen tulosvaikutukset. Lisäksi on mainittava ohjelman kesto.

2 Selvitykset

Selvitysosan on tarkoitus antaa velkojille riittävät tiedot, jotta velkojat voivat muodostaa kantansa saneerausohjelmaehdotukseen. YSL 41 § sisältää luettelon selvitysosan tarkemmasta sisällöstä.

3 Toimenpiteet ja järjestelyt

Toimenpideoosassa on lueteltava saneeraustoimenpiteet, joihin saneerausyrityksen tulee ryhtyä yritystoimintansa tervehdyttämiseksi.

Saneeraustoimenpiteitä ovat esimerkiksi saneerausvelkoja koskevat velkajärjestelyt, henkilöstöjärjestelyt, lisöpääoman saanti ja muut omistus- tai pääomarakennetta koskevat muutokset sekä muutokset toimialassa ja toiminnassa. Mahdollisuuksien mukaan saneerauskeinojen ennakoitua tulovaikutuksia tulisi mainita.

Velkajärjestelyjen osalta laki edellyttää, että saneerausohjelmaan sisällytetään maksuohjelma, josta ilmenee velkajärjestelyn sisältö ja maksuaikataulu kunkin velan osalta eriteltynä.

4 Ohjelman rahoitus

Ohjelmassa on mainittava, edellyttääkö saneerausohjelma uutta rahoitusta ja minkälaisia rahoitusjärjestelyjä on suunniteltu.

5 Lisäsuoritusvelvollisuus

Saneerausohjelmassa on aina oltava lisäsuoritusten maksamista koskeva kohta. Jos lisäsuoritusten maksamista edellytetään, ohjelmassa on määriteltävä lisäsuoritusten maksamisen peruste. Määräysten on oltava riittävän yksityiskohtaisia, jotta maksuvelvollisuuden perusteet ovat selviä ja velallinen kykenee niitä noudattamaan. Ohjelmassa voidaan vaihtoehtoisesti todeta, ettei lisäsuoritusvelvollisuutta ole (YSL 44.4 §).

Lisäsuorituksen vaatimista koskevat säännökset ovat YSL 63 a §:ssä.

6 Ohjelman seuranta

Saneerausohjelman seuranta varten voidaan määrätä yksi tai useampi valvoja. Valvojan tarpeellisuus on harkittava tapauskohtaisesti. Valvojan määrääminen voi olla tarpeellista esimerkiksi, jos saneerausohjelma sisältää useita, pitkälle ajanjaksolle sijoittuvia tai erityisen merkittäviä saneeraustoimenpiteitä.

Valvojan määrääminen ei välttämättä ole tarpeen silloin, jos ohjelman saneeraustoimenpiteet keskittyvät velkajärjestelyihin. Tällöin ohjelman toteutumisen seuranta ja raportointi voidaan antaa jonkin riippumattoman tahon tehtäväksi. Esimerkiksi voidaan sopia, että velallisen tilintarkastaja ottaa hoitaakseen saneerausohjelman seurantaan liittyviä tehtäviä.

Valvojan toimikausi, tehtävät ja selontekovelvollisuus on ilmoitettava ohjelmaehdotuksessa.

Jollei valvojaa määrätä, selontekovelvollisuus ohjelman toteuttamisesta kuuluu velalliselle (YSL 62 §). Velallisen mahdolliset selontekotehtävät on mainittava ohjelmassa.

Lisäksi ohjelmassa on otettava kantaa velkojatoimikunnan toimikauden jatkamiseen. Velkojatoimikunnan kokoonpano ja toimikausi on myös mainittava ohjelmassa.

7 Ryhmäjako

Selvittäjän on jaettava velkojat velkojaryhmiin, jollei ohjelmaa vahvisteta kaikkien velkojien suostumuksella (YSL 51.2 ja 3 §). Tätä tarkoitusta varten ohjelmaehdotuksessa on oltava ryhmäjako ja siinä on ilmoitettava kunkin velkojan ja velkojaryhmän äänimäärä.

Lisäksi saneerausohjelmassa on oltava selvittäjän esitys siitä, minkä suuruisena perusteeltaan tai määrältään epäselvä saneerausvelka otetaan äänestyksessä huomioon, onko viimesijaisilla velkojilla äänioikeutta saneerausohjelmasta äänestettäessä ja onko muita äänioikeutta vailla olevia velkojia (ks. YSL 52.3 ja 4 §).

8 Saneerausohjelman vahvistaminen ja voimassaolo

Muille saneeraustoimenpiteille kuin velkajärjestelyille on tyypillistä, että ne tavalla tai toisella edellyttävät velallisyrittäjän toimielinten tai omistajien toimenpiteitä tai kaikkien näiden myötävaikutusta. Usein näiden saneeraustoimenpiteiden edellytykset määräytyvät muun lainsäädännön mukaan (esim. yhtiö-, työ- tai sopimusoikeudellisten säännösten mukaan). Jotta saneerausohjelma muodostaisi toiminnallisen ja taloudellisen kokonaisuuden, myös muiden saneeraustoimenpiteiden kuin velkajärjestelyjen tulee käydä ilmi saneerausohjelmasta. Saneerausohjelmassa voidaan määrätä erilaisia ehtoja, joiden täytyminen on edellytys ohjelman vahvistamiselle (ks. YSL 55.3 §) tai perusteita velkajärjestelyjen raukeamiselle (ks. YSL 64.3 §).

Lain nojalla velkajärjestely tai ohjelma voidaan määrätä raukeamaan YSL 64 §, 65 §:n ja 66 §:n mukaisesti. Saneerausohjelmassa voidaan määritellä myös perusteita ohjelman raukeamiselle, esimerkiksi jos halutaan mahdollistaa yritysjärjestelyt (kuten fuusiot ja yritys- tai liiketoiminnan kaupat), joiden toteuttamisen jälkeen saneerausvelallisen toiminta muuttuu niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttaminen enää ole tarkoituksenmukaista.

Saneerausohjelmaa voidaan muuttaa YSL 63 §:ssä säädetyin perustein. Ohjelmassa voidaan myös määrätä, millä edellytyksillä ohjelma voidaan päättää enneaikaisesti.

8 OIKEUS- JA SOPIMUSASIOIDEN HOITAMINEN

8.1 Velallisen oikeudenkäyntien hoitaminen ja puhevallan käyttäminen

Selvittäjän on otettava selville yrityksen mahdolliset vireillä olevat oikeudenkäynnit.

Selvittäjällä on oikeus ryhtyä käyttämään velallisen puhevaltaa oikeudenkäynnissä tai muussa siihen rinnastettavassa menettelyssä. Selvittäjällä on oikeus velallisen lukuun tehdä vaatimus taikka panna vireille oikeudenkäynti tai muu siihen rinnastettava menettely ja käyttää asiassa puhevaltaa velallisen puolesta. Selvittäjä voi myös vastaanottaa tiedoksiantoja velallisen puolesta (ks. YSL 31 §).

Takaisinsaantia velallisyriksen puolesta voi vaatia ainoastaan selvittäjä (ks. YSL 35 §). Tämän vuoksi selvittäjän on selvitettävä mahdolliset takaisinsaantiperusteet.

Velallisen oikeudenkäyntien hoitaminen tulee harkita tapauskohtaisesti. Selvittäjän ei ole yleensä syytä ryhtyä hoitamaan oikeudenkäyntiä, joka on jo toisen henkilön hoidettavana. Muutoinkin selvittäjän tulee harkita, onko tarkoituksenmukaisempaa antaa oikeudenkäynti ulkopuolisen hoidettavaksi esim. paremman asiantuntemuksen turvaamiseksi tai sen vuoksi, että tehtävän hoitaminen voi vaarantaa selvittäjän riippumattomuutta tai tasapuolisuutta. Riippumattomuuden ja tasapuolisuuden vaatimus voi edellyttää, että varsinaisen oikeudenkäynnin hoitaa ulkopuolinen ainakin silloin, jos vastapuolena on saneerausvelkoja.

Selvittäjä ei voi edustaa velallista saneerausohjelman vahvistamista koskevassa asiassa, jos joku velkojista on valittanut saneerausohjelman vahvistamista koskevasta päätöksestä (ks. KKO 2000:55).

Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan velkojan sijasta tämän vireille panemaa takaisinsaantikannetta. Selvittäjä ilmoittaa tästä käräjäoikeudelle viimeistään siinä vaiheessa, kun käräjäoikeus varaa hänelle tilaisuuden tulla asiassa kuulluksi. Selvittäjän tulee ilmoittaa asiasta myös kanteen nostaneelle velkojalle (YSL 37.3 §). Velkojalle on korvattava oikeudenkäynnistä jo aiheutuneet kulut.

8.2 Selvittäjän tehtävästä aiheutuva esteellisyys

Riippumattomuutensa säilyttämiseksi selvittäjän ei tule tehdä velallisyriksen kanssa oikeustoimia. Sen sijaan selvittäjä voi hoitaa

velallisyriksen sellaisia oikeudellisia asioita, joilla on välitön ja kiinteä liityntä saneerausmenettelyyn ja saneerausohjelman laatimiseen. Velallisen ja yrityksen lähipiirin oikeudellisten asioiden hoidosta selvittäjän tulee pidättäytyä

Saneerausmenettelyn alettua selvittäjän ei tule edustaa yksittäistä velkojaa missään velallisyriykseen liittyvässä asiassa.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin, selvittäjä on esteellinen pesähoitajaksi.

9 SELVITTÄJÄN PALKKIO JA SANEERAUSKUSTANNUKSET

9.1 Yleistä

Saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksiin luetaan selvittäjän palkkio, kustannukset asiantuntijoiden käytöstä ja muut kustannukset. Selvittäjä perii maksamansa kustannukset asiantuntijoiden käytöstä sekä muut tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kustannukset velalliselta YSL 87.2 §:n mukaisesti.

Selvittäjän on heti menettelyn alkuvaiheessa selvitettävä palkkioperusteensa ja arvioitava saneerausmenettelyn kokonaiskustannukset. Ne on esitettävä velalliselle, velkojatoimikunnalle ja pyydettyä velkojalle. Jos myöhemmin näyttää siltä, että kustannukset ylittävät arvion, selvittäjän on esitettävä uusi arvio. Selvittäjän on ennen kustannuksiltaan merkittävien asiantuntijatoimeksiantojen antamista neuvoteltava asianosaisten kanssa (ks. edellä 3.3 ja 6.3).

9.2 Selvittäjän palkkio

Selvittäjällä on oikeus saada tehtävästään palkkio, joka maksetaan velallisen varoista.

Palkkio määrätään tehdyn työn perusteella. Palkkion on oltava kohtuullinen. Sen tulee vastata yleistä palkkiotasoa kooltaan, vastuultaan ja työmäärältään vastaavissa yrityssaneerauksissa. Jos asiantuntijan käyttö on vähentänyt selvittäjän työmäärää, se voi vaikuttaa alentavasti palkkion määrään.

Palkkion kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon velallisyriksen arvo menettelyn alkaessa, tehtävän vaikeus ja sen vaatimien toimenpiteiden laajuus, selvittäjän työn tulokset sekä muut seikat (YSL 87.1 §).

Menettelyn alussa ilmoitetulla veloituserusteella laskettua kokonaispalkkiota voidaan perustellusta syystä tapauskohtaisesti korottaa tai alentaa. Korottavina tai alentavina tekijöinä voidaan pitää esimerkiksi sitä, onko tehtävä osoittautunut ennakoitua vaativammaksi

tai helpommaksi, miten selvittäjä on noudattanut hyvää yrityssaneeraustapaa tai onko selvittäjä onnistunut tehtävässään erityisen hyvin vai onko hänen työnsä ollut tehotonta. Huomioon tulee ottaa myös se, onko selvittäjän tehtävissä tarvittu erityistä asiantuntemusta vai onko veloitus selvittäjän osoittamaan taitoon ja kykyyn nähden liian korkea.

Selvittäjän on esitettävä laskussaan toimenpiteet siten, että siitä voi muodostaa kokonaiskäsityksen kaikista saneerausmenettelyn kustannuksista. Laskusta tulee ilmetä, mikä on selvittäjän ja hänen avustajiensa käyttämä tuntiveloitus. Selvittäjän on lisäksi ilmoitettava riittävällä tarkkuudella tehdyt toimenpiteet, niiden tekijä, hinta ja käytetty aika. Myös erillistoimenpiteistä (kuten oikeudenkäynnit tai omaisuuden realisointi) on esitettävä eritelty lasku. Jos selvittäjiä on useampia kuin yksi, heidän on esitettävä vaatimuksensa samanaikaisesti, jollei ole erityistä syytä menetellä toisin (YSL 87.3 §).

Selvittäjän vaatimuksesta palkkiota voidaan maksaa osasuorituksina tehtävän edetessä, jos sitä on tehtävän kesto, työn määrä ja muut seikat huomioon ottaen pidettävä kohtuullisena (YSL 87.1 §). Esimerkiksi perusselvityksen laatimisen jälkeen osasuorituksen maksaminen voi olla tarkoituksenmukaista. Palkkion osasuoritukset on kuitenkin vahvistettava velkojatoimikunnassa tai tuomioistuimessa (YSL 87.4 §).

9.3 Saneerauskustannukset

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Näitä voivat olla esimerkiksi postitus- ja kopiointikulut tai asiantuntijapalkkiot. Selvittäjän vaatimuksesta korvausta on suoritettava ennakoita tai ennen tehtävän päättymistä, jos sitä on aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen pidettävä perusteltuna (YSL 87.2 §). Jos kysymyksessä on merkittävä kuluerä, selvittäjällä on oikeus saada suoritus ennen kustannusten vahvistamista velkojatoimikunnassa tai tuomioistuimessa.

Velallinen voi maksaa tällaiset kustannukset myös suoraan laskuttajalle.

9.4 Selvittäjän palkkion ja kustannusten korvauksen määrän vahvistaminen

Palkkion ja kustannusten korvauksen määrän vahvistaa velkojatoimikunta taikka, jos sellaista ei ole, tuomioistuin. Selvittäjällä, velallisella tai velkojalla on oikeus moittia velkojatoimikunnan päätöstä. Vaatimus on pantava vireille 14 päivän kuluessa siitä, kun hän sai tiedon velkojatoimikunnan päätöksestä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun päätös tehtiin (YSL 87.4 §).

Jollei velkojatoimikuntaa ole, selvittäjän on äänestyskehotuksen tiedoksiannon yhteydessä varattava velkojille tilaisuus lausua selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvauksesta. Jollei äänestystä toimiteta, selvittäjän on muulla tavalla varattava velkojille tilaisuus lausua palkkiosta ja korvauksesta. Lausumapyyntöön on liitettävä eritelty lasku. Se on samalla lähetettävä tiedoksi myös velalliselle. Tuomioistuimien voi määrätä toisenlaisesta menettelytavasta.

10 SALASSAPITOVOLLISUUS JA TIEDOTTAMINEN

10.1 Yleistä

Saneerausmenettelyssä selvittäjän ja muiden asiaan osallisten tietoon tulee usein velallista koskevia salassa pidettäviä tietoja. Saneerausmenettelyssä saatujen tietojen käyttöä koskevia rajoituksia on paitsi YSL:ssä myös muualla lainsäädännössä kuten rikoslaisissa (RL, 19.12.1889), laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki, 621/1999), oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (OikJulkL, 370/2007) sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999). Rajoituksia voi seurata myös oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetusta laista (381/2007). Tavallisimmin on kyse velallisen yrityssalaisuuksia koskevista tiedoista. Yrityssalaisuudella tarkoitetaan velallisen liike- tai ammattisalaisuutta taikka muuta vastaavaa tietoa, jonka elinkeinonharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle tai toiselle elinkeinonharjoittajalle. Yrityssalaisuuksien lisäksi salassa pidettäviä voivat olla esimerkiksi arkaluonteiset henkilöä koskevat tiedot.

10.2 YSL:ssä säädetty salassapitovollisuus

YSL 14 §:ssä säädetty salassapitovollisuus koskee selvittäjää, velkojatoimikunnan jäsentä, velkojaa, näiden palveluksessa olevaa henkilöä taikka näiden tahojen käyttämää avustajaa tai asiantuntijaa. Salassapitovollisuuden piiriin kuuluvat velallisen taloudellista asemaa, liikesuhteita tai yrityssalaisuuksia koskevat seikat, jotka asianomainen on menettelyn yhteydessä saanut tietoonsa. Salassapitovollisuus käsittää siten myös muita kuin yrityssalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

Salassapitovollisuuden rikkomisesta velalliselle aiheutuneen vahingon korvaamisesta säädetään YSL 95 §:ssä. Saneerausmenettelyssä tietoon saadun yrityssalaisuuden oikeudeton ilmaiseminen ja käyttäminen voi olla rangaistavaa RL 30 luvun 5 §:n nojalla yrityssalaisuuden rikkomisena taikka RL 38 luvun 1 tai 2 §:n nojalla salassapitorikoksena tai -rikkomuksena.

10.3 Oikeudenkäynnin ja oikeudenkäyntiasiakirjojen julkisuutta koskevat säännökset

Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007) tulee voimaan 1.10.2007 ja se kumoaa oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984). OikJulkL on ensisijainen julkisuuslakiin nähden, mutta toissijainen erityislakeihin nähden, jos niissä on nimenomaan oikeudenkäynnin julkisuutta koskevia säännöksiä. Julkisuuslaki on täydentävä ja sitä sovelletaan, jos OikJulkL:ssa ei toisin säädetä.

Tuomioistuimelle toimitettu oikeudenkäyntiasiakirja tulee pääsäännön mukaan julkiseksi, kun asiaa käsittelevä tuomioistuin on sen saanut. Asiakirja voi kuitenkin olla salassa pidettävä joko suoraan lain nojalla tai tuomioistuimen määräyksestä. Tämä tarkoittaa sitä, että jos asiakirja ei ole suoraan lain nojalla salassa pidettävä tai tuomioistuin ei ole määrännyt asiakirjaa pidettäväksi salassa, kenellä tahansa on oikeus saada siitä tietoja. Salassapitomääräyksen tuomioistuin voi tietyn edellytyksin antaa asianosaisen pyynnöstä tai erityisestä syystä.

Suoraan lain nojalla salassa pidettäviä ovat muun muassa asiakirjat siltä osin kuin ne sisältävät arkaluonteisia tietoja henkilön yksityiselämään, terveydentilaan, vammaisuuteen tai sosiaalihuoltoon liittyvistä seikoista (OikJulkL 9.1 § 2 k).

OikJulkL:n mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yrityssalaisuuksista, eivät ole suoraan lain nojalla salassa pidettäviä, vaan niiden osalta tuomioistuin voi antaa salassapitomääräyksen. Yleensä salassapitomääräys edellyttää asianosaisen esittämää pyyntöä. Riittävä edellytys salassapitomääräyksen antamiselle ei ole se, että oikeudenkäyntiasiakirja sisältää laissa salassa pidettäviksi säädettyjä tietoja, vaan lisäksi merkitystä on sillä, millaisia haitallisia vaikutuksia tiedon julkiseksi tulemisella olisi. Lain esitöiden mukaan salassapitokynnystä ei ole tarkoitettu tältä osin erityisen korkeaksi, sillä tiedon kuuluminen liike- ja ammattisalaisuuden käsitteen piiriin on yleensä jo sellaisenaan indisio siitä, että tiedon tuleminen julkiseksi aiheuttaisi merkittävää, yleensä taloudellista, haittaa tai vahinkoa liikkeen- tai ammatinharjoittajalle (HE 13/2006). Vaikka asiakirjat määrättäisiin pidettäviksi salassa, ne ovat asianosaisjulkisia. Niinpä velkojilla on oikeus saada tietoja saneerausmenettelyä koskevista oikeudenkäyntiasiakirjoista.

Jos saneerausohjelmaan tai muuhun oikeudenkäyntiasiakirjaan sisältyy liike- tai ammattisalaisuuksia, selvittäjän on esitettävä tuomioistuimelle pyyntö asiakirjojen määräämisestä pidettäväksi salassa. Salassapitotarpeesta tulee neuvotella velallisen kanssa. Pyyntö on perusteltava ja siihen tulee sisältyä aika, johon saakka asiakirjat on tarpeen pitää salassa. Jos asiassa toimitetaan suullinen käsittely, selvittäjän on tarvittaessa pyydettävä asian käsittelyä suljetuin ovin. OikJulkL:n mukaan oikeudenkäyntiasiakirjojen salassa pitäminen ei johda automaattisesti suljetun käsittelyn pitämiseen.

10.4 Muu lainsäädäntö

Muussa lainsäädännössä on salassapitoa koskevia säännöksiä, jotka selvittäjän tulee ottaa huomioon. Saneerausmenettelyn kannalta merkittäviä säännöksiä on verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa. Sen mukaan verotusasiakirjat ovat salassa pidettäviä siltä osin kuin ei ole toisin säädetty. Keskeisiä säännöksiä on lain 5 §:ssä, jonka mukaan verovuotta seuraavan marraskuun alusta ovat julkisia tiedot muun muassa verotettavasta tulosta ja varallisuudesta.

Velallisella voi olla vireillä tai menettelyn aikana voi tulla vireille asioita hallintotuomioistuimissa. Näiden oikeudenkäyntiasioiden julkisuuteen sovelletaan 1.10.2007 voimaan tulevaa lakia oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa (381/2007).

10.5 Salassapitovelvollisuudesta muistuttaminen

Edellä jaksoissa 4.2 ja 4.3 on käsitelty sitä, mitä tietoja selvittäjän tulisi antaa velkojille ja velkojatoimikunnan jäsenille. Jos velkojille tai velkojatoimikunnan jäsenille annettaviin tietoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, selvittäjän tulee muistuttaa tiedon vastaanottajaa salassapitovelvollisuudesta sekä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetystä vahingonkorvausvelvollisuudesta ja rangaistusvastuusta.

Selvittäjän on liitettävä perusselvitykseen, saneerausohjelmaehdotukseen, mahdolliseen erityistarkastuskertomukseen ja tarvittaessa muihinkin asiakirjoihin maininta salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisen seurauksista.

Salassapitolauseke voi olla seuraavan sisältöinen:

Tämä asiakirja sisältää salassa pidettäviä tietoja, joiden osalta yrityksen saneeruksesta annetun lain (47/1993, jälj. YSL) 14 § ja 95 § säätävät seuraavaa:

”Selvittäjä, velkojatoimikunnan jäsen tai velkoja, näiden palveluksessa oleva henkilö taikka näiden käyttämä avustaja tai asiantuntija ei saa luvatta ilmaista eikä käyttää yksityiseksi hyödykseen velallisen taloudellista asemaa, liikesuhteita taikka yrityssalaisuutta koskevia seikkoja, jotka hän on menettelyn yhteydessä saanut tietoonsa.” (YSL 14 §)

”Se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 14 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden, on velvollinen korvaamaan velalliselle tämän vuoksi aiheutuneen

vahingon.” (YSL 95 §)

Salassapitovelvollisuuden rikkominen voi myös olla rangaistavaa esimerkiksi yrityssalaisuuden rikkomista tai salassapitorikoksia ja -rikkomuksia koskevien rikoslain säännösten nojalla (ks. rikoslaki 30:5 ja 38:1 ja 2).

10.6 Tiedottaminen

Selvittäjän on keskusteltava tuomioistuimen kanssa asiakirjojen julkisuudesta ja muista salassapito- ja tiedottamisperiaatteista sekä -käytännöistä. Lähtökohtana on, että selvittäjä ja tuomioistuin tiedottavat omalla vastuualueellaan olevista asioista. Selvittäjä ei saa julkisuudessa ennakoida tuomioistuimen ratkaisuja.

Sellaisista yrityssaneerauksista, joihin kohdistuu julkista mielenkiintoa, voi olla aiheellista antaa tietoa tiedotusvälineille. Tarvittaessa on myös kiinnitettävä huomiota arvopaperimarkkinoita koskeviin tiedonanto- ja sisäpiirisäännöksiin. Lisäksi voi olla tarkoituksenmukaista tiedottaa velallisen sidosryhmille saneerausmenettelyn alkamisesta. Selvittäjän, velallisen ja velkojatoimikunnan/velkojien on syytä yhdessä etukäteen sopia tiedottamisesta.

11 SELVITTÄJÄN TEHTÄVÄN PÄÄTTYMINEN

Saneerausmenettelyn lakattua joko saneerausohjelman vahvistamisen tai muun syyn vuoksi selvittäjän tehtävä jatkuu enää vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen menettelyn lakkaamiseen liittyvien tiedoksiantojen ja ilmoitusten tekemiseksi sekä YSL 8 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdissa tarkoitettujen tehtävien loppuun saattamiseksi.

Selvittäjän on annettava saneerausohjelman vahvistamispäätös tai päätös menettelyn lakkaamisesta muun syyn vuoksi tiedoksi asiaan osallisille. Muut saneerausmenettelyn lakkaamisesta tehtävät ilmoitukset tuomioistuimelle voi antaa selvittäjän tehtäväksi riippumatta siitä, onko lakkaamisen syy saneerausohjelman vahvistaminen tai muu syy (YSA 5 ja 7 §).

Selvittäjän vireille panemat takaisinsaanti- ja muut oikeudenkäynnit saattavat olla vielä vireillä silloin, kun saneerausohjelma vahvistetaan. Lisäksi selvittäjä on voinut käyttää velallisen puhevaltaa oikeudenkäynnissä, joka on ollut vireillä saneerausmenettelyn alkaessa. Näiden osalta selvittäjän tehtävät jatkuvat (YSL 8.1 § 4 k).

Jos saneerausohjelman vahvistamista koskevaan päätökseen on haettu muutosta, selvittäjälle voi edelleen tulla tehtäviä saneerausohjelmaehdotuksen laatimisen osalta. Näitä tehtäviä voi tulla siihen saakka, kunnes saneerausohjelma on lainvoimaisesti vahvistettu (YSL 8.1 § 5 k).

Helsingissä 13. päivänä kesäkuuta 2007

Kari Harju
puheenjohtaja

Marina Vatanen
sihteeri

LIITE

[Käräjäoikeuden nimi ja yhteystiedot]

[päiväys]

ÄÄNESTYSLAUSUMA YRITYSSANEERAUSASIASSA**Saneerausvelallinen** Nimi: _____

Y-tunnus: _____

Käräjäoikeuden diaarinumero

Äänestyksen kohde Selvittäjä [selvittäjän nimi] laatima [pvm] päivätty ohjelmaehdotus.**Äänestyslausuman antaja**

Velkojan nimi: _____

Velkojan yhteystiedot: _____

Edustajan asema ja nimi: _____

Äänestyslausuma (rasti viivalle)

___ Hyväksymme ohjelmaehdotuksen.

___ Emme hyväksy ohjelmaehdotusta.

Äänestyslausuman toimittaminen

Äänestyslausuma on toimitettava [käräjäoikeuden nimi] käräjäoikeudelle yllä olevaan osoitteeseen viimeistään [pvm]. Määräajan jälkeen annettu äänestyslausuma jätetään huomiotta.

Velkojan edustajan allekirjoitus
